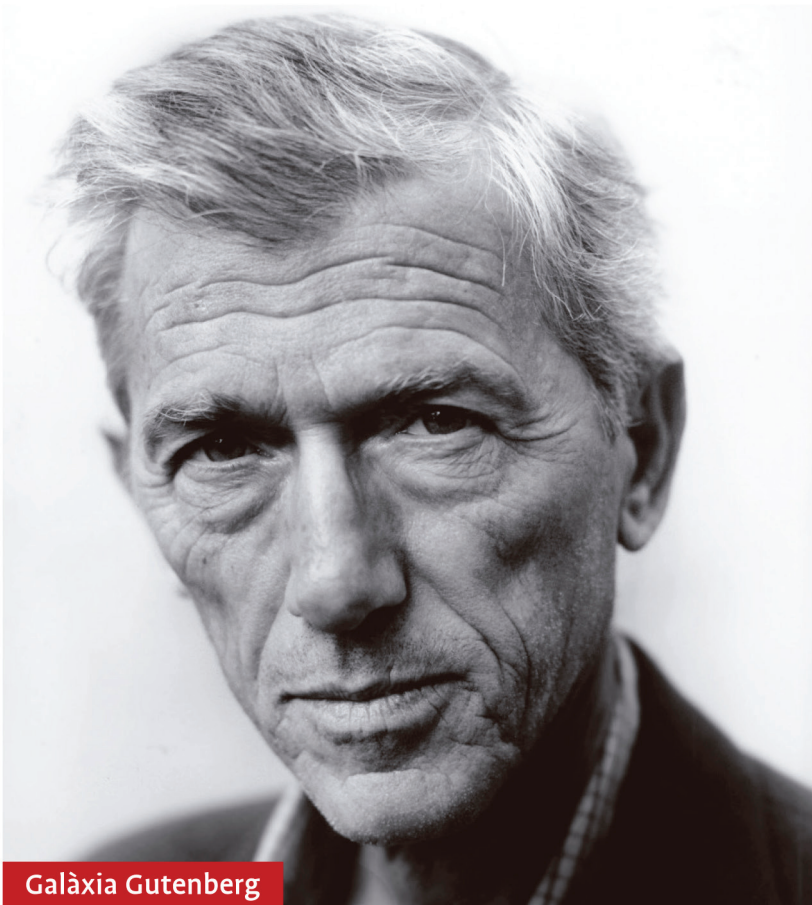

Theodor Kallifatides

Un nou país més enllà de la finestra

Traducció del grec modern de Montserrat Camps

Galàxia Gutenberg

THEODOR KALLIFATIDES

Un nou país més enllà de la finestra

Traducció de
Montserrat Camps Gaset

Galàxia Gutenberg

Títol de l'edició original: *Μια νέα πατρίδα έξω απ' το παράθυρό μου*
Traducció del grec modern: Montserrat Camps Gaset

Publicat per
Galaxia Gutenberg, S.L.
Av. Diagonal, 361, 2n 1a
08037-Barcelona
info@galaxiagutenberg.com
www.galaxiagutenberg.com

Primera edició: març de 2023

© Theodor Kallifatides, 2023
© de la traducció: Montserrat Camps Gaset, 2023
© Galaxia Gutenberg, S.L., 2023

Preimpresió: Maria Garcia
Impressió i enquadernació: Romanyà-Valls
Sant Joan Baptista, 35, La Torre de Claramunt-Barcelona
Dipòsit legal: B 2102-2023
ISBN: 978-84-19392-39-8

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb l'autorització dels seus titulars, a banda de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Ara potser és aviat,
Però demà segur que serà tard.

SIMONE DE BEAUVOIR

I

La pluja queia lenta com si passés per un colador, les gotes eren grosses i espaiades.

Me n'anava cap al meu despatx.

Duia la gorra enfonsada fins als ulls, perquè sempre tinc fred al front, i portava el paraigua gairebé enganxat al cap. Ni la meva dona no m'hauria reconegut.

Però ell sí que em va reconèixer.

Tenia al voltant de trenta-cinc anys, ulleres, calba, panxa i una gavardina on hi faltaven botons.

—Ei tu, que hi ha hospitals en aquest país!

Jo només havia fet un estossecc. M'ho vaig prendre a broma.

—Que vols dir que en necessito cap?

Es va enfurismar.

—Desapareix, turc de merda! Torna-te'n amb els del vel al cap!

Al matí no soc ràpid ni d'idees ni de moviments. No se'm va acudir res per dir-li ni per fer. Una parella jove que venia darrere meu s'hi va ficar.

–Deixa aquest home en pau! –va dir el noi.

–Ja n'hi ha prou! –hi va afegir la noia.

Però aquell no era del mateix parer.

Se'm va atansar encara més –gairebé en podia sentir la respiració– esgargamellant-se, cridant que Suècia no necessita turcs de merda com jo.

Vaig dir a la parella que el deixessin dir, que s'esbravés, que a mi tant se me'n fotia. Això encara el va fer enrabiatar més i va fer una altra passa endavant. Llavors em vaig aturar, el vaig mirar fit a fit als ulls i li vaig dir, serè:

–Ves-te'n ara, abans que em posi nerviós.

N'hi va haver prou. Es va enretirar com un gos esporuguit, per bé que continuava cridant la seva cantarella.

La parella jove va continuar el seu camí de pressa, abans que els pogués donar les gràcies.

Se'm van plantejar dues preguntes.

La primera, com sabia que no soc suec. La segona, per què tenia tanta por. Amb mi no en tindria ni per fer una queixalada.

No ho sé. Però potser puc respondre una altra pregunta que em faig més sovint. Si em sento més suec, després de tants anys.

Quin sentit té què em sento jo, quan tots els que m'envolten veuen immediatament que no soc suec i alguns m'enviarien de bon grat de tornada al meu poble?

No ho dic per despertar compassió, això. Tal com veieu, la meua vida a Suècia no és un fracàs. Tanmateix, aquell dia havia rebut l'atac d'un torpede. No podia oblidar els ulls que se m'havien enganxat al damunt com una paparra.

Era tan inquietant pensar-hi com deixar-ho córrer. Per descomptat, no vaig poder treballar. O sigui que vaig telefonar als meus fills. La filla no hi era. El fill s'ho va prendre a broma.

—Espero que no t'hagi agafat una depressió perquè t'hagi dit turc!

No hi havia consol. Només un. Mirar-me la situació objectivament. Qui era el qui m'havia agredit? No era pas cap dels vencedors en la lluita eterna per trobar un racó sota el sol. Com a molt, aconseguiria trobar un jaç en algun lloc per passar la nit. Era ben segur que cap dona no li acaritava els cabells o més aviat aquella calba prematura. La roba que duia no era pas esparracada, però sí bruta i arrugada. El seu alè hauria tombat l'Hidra de Lerna i el seu pas era insegur, ja que no anava pas enlloc.

I llavors em veu al seu davant, veu l'enemic, el

culpable de la seva misèria, i no pot fer res més que amollar la desesperació amb un crit.

–Turc de merda!

Era natural, en la situació en què es troba no pot enfrontar-se a si mateix, no veu el seu rumb, la desesperació que li fa perdre el rumb. A tots nosaltres.

No li queda res. Només una cosa. Que és suec, que té dret a trepitjar la terra que trepitja, que no és estranger. Això és el seu últim dret i ningú no l'hi prendrà.

La pregunta és quina mena de Suècia construïm quan cada cop hi ha més gent que no té res més excepte la idea que tot els pertany.

Tanmateix, era ben clar que aquell episodi servia per recordar-me abruptament la meva condició.

No tinc dret a ser aquí on soc. Algú dirà que és una observació ben simple, gairebé evident.

Però el tema és que cal que visqui amb aquesta visió simple, que cal que m'orienti en una realitat que no em pertany. Amb altres paraules, estic obligat a viure com el lladre, estic obligat a robar la meva realitat, a robar la meva vida.

Com es fa això?

El principal és esdevenir invisible. En aquest punt, vaig fracassar, havia esdevingut visible, diria que fins i tot massa. Escrivia llibres, articles, feia conferències i entrevistes, tenia opinió sobre tot, obtenia premis i diplomes honorífics, medalles i condecoracions.

Havia esdevingut l'estranger amb èxit i no podia sortir d'aquest rol ni que ho intentés. Com

més m'acostava a Suècia, més estranger em feien. Després de trenta llibres en suec encara soc un escriptor immigrant, un estranger, amb característiques i aspiracions específiques.

Em fa mal, això?

No pas especialment, només m'impersona fins a quin punt és difícil ser acceptat. A Atenes recordo que fins als anys seixanta anomenàvem refugiats els d'Àsia Menor i els del Pont. Al Polígon vivien els refugiats, que després de quaranta anys continuaven sent refugiats.

Per a mi, com a escriptor, l'única nacionalitat que té sentit és la llengua en què escric.

Naturalment tenia la possibilitat de dir el que volia, però ningú no estava obligat a escoltar-me, encara que tots hi podien trobar entreteniment. Els bufons també són així.

Amb el pas del temps encara m'havia tornat més estranger. La soledat superficial dels primers temps s'havia transformat en soledat interior. El disseny de la meua vida s'havia capgirat, era com l'escorpí que quan es troba en perill es clava el fi-bló a si mateix.

Hi havia també altres indicadors que no interpretava correctament. Al cap d'un cert temps a Suècia, no m'agradava parlar grec en presència de suecs. No era només una qüestió de cortesia, com

argumentava jo. En realitat, l'obstacle era un altre. Sentia com una mena de vergonya, no solament perquè llavors era evident que era estranger, sinó també perquè era com si mostrés un trosset de mi mateix que no volia que veiessin. Al mateix temps, sentia la mateixa vergonya i la mateixa incapacitat de parlar suec amb grecs. Com si fes teatre d'aficionats. El meu dia a dia es veia delimitat per la necessitat de no ser estranger, ni per als suecs ni per als grecs. I naturalment, això em feia estranger per a tots dos.

Però no n'hi havia prou. Encara hi havia un pas més, fer-me estrany de mi mateix. No ho volia, perquè sabia què vol dir. Perds l'alegria de la vida, és com si algú altre visqués la teva vida i trobes aquella amargor profunda que t'enverina, la incapacitat existencial que fa que el dia sigui nit i la nit dia.

Milions d'homes, emigrants i refugiats, viuen en aquest desconcert, incapaços d'orientar-se perquè han perdut la brúixola del jo, persones que no solament han perdut la terra promesa sinó també la terra de l'èxode.

Fa uns quants mesos vaig fer un viatge a Atenes. El vaig veure a l'aeroport, mentre esperava els equipatges. Vaig suposar que tenia uns setanta anys, estava sa, pel que podia discernir. Ara bé,

perdut del tot. Mirava al seu voltant amb angouxa. De tant en tant cridava, adés en suec, adés en grec:

–Em dic Odisseas Spirópulos i vinc de Suècia.

Probablement algú havia de venir a recollir-lo i tenia por que no el reconegués. Tenia l'antiquíssim problema grec. Jo sé qui soc, però, els altres, ho saben? Penèlope i els habitants d'Ítaca potser esperaven fidelment Odisseu, però només el seu gos el va reconèixer.

El desconcert de l'estrangeria, que al principi és un obstacle que cal superar, amb els anys esdevé el resultat de la teva vida. Llavors és quan més que mai necessites la teva mitologia personal. Només amb la seva ajuda pots enfrontar-te a la soledat que es va teixint tot al teu voltant amb una relativa discreció.

Per això és significatiu per a mi saber qui era aquell que va marxar cap a Suècia. La millor manera d'acceptar allò en què t'has convertit és recordar allò que eres.